

DOI: <https://doi.org/10.31648/apr.5393>

Data przesłania recenzji: 10 listopada 2019 r.

Data akceptacji recenzji: 10 grudnia 2019 r.

Andrzej Narloch

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Polska

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5225-289X>

E-mail: andrzej.narloch@amu.edu.pl

RECENZJA

Małgorzata Marciszewska, Marta Noińska, Joanna Mampe,
Русский язык в университете 1,
Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2019

Submitted on November 10, 2019

Accepted on December 10, 2019

Andrzej Narloch

Adam Mickiewicz University in Poznań, Poland

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5225-289X>

E-mail: andrzej.narloch@amu.edu.pl

REVIEW

Małgorzata Marciszewska, Marta Noińska, Joanna Mampe,
Russkij âzyk v universitete 1 [Russian language at the university],
Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2019 (In Polish)

Podręcznik *Русский язык в университете 1* autorstwa Małgorzaty Marciszewskiej, Marty Noińskiej i Joanny Mampe stanowi pierwszą część cyklu skryptów do nauki języka rosyjskiego Wydawnictwa Uniwersytetu Gdańskiego. Skrypt składa się z 20 rozdziałów i liczy 266 stron. Jest on przeznaczony dla studentów

filologii rosyjskiej rozpoczynających naukę języka od podstaw. Niemniej jednak może być z powodzeniem wykorzystywany również na innych specjalnościach i kierunkach studiów.

Integralną częścią skryptu są materiały dydaktyczne umieszczone na platformie internetowej Wydawnictwa Uniwersytetu Gdańskiego. Użytkownik uzyskuje dostęp do aplikacji mobilnej, słowniczka, tablic gramatycznych, nagrań MP3 oraz ćwiczeń leksykalno-gramatycznych. Takie rozwiązanie stanowi ciekawą propozycję dla studentów umożliwiającą zdalne uczenie się języka i pozwala na uzupełnienie i utrwalenie wiedzy uzyskanej na zajęciach kontaktowych.

W „Przedmowie” Autorki opisują założenia metodologiczne podręcznika, uzasadniają odpowiedni dobór materiału, prezentują rozwiązania, które mają przyczynić się do szybszego opanowania materiału oraz rozwijania umiejętności słuchania, mówienia, czytania i pisania. Ciekawym rozwiązaniem jest oznaczanie przy pomocy gwiazdki zadań o podwyższonym stopniu trudności przeznaczonych dla studentów studiów filologicznych. Nauka wymowy i intonacji rosyjskiej opiera się na nagraniach MP3 z wymową natywnych nosicieli języka.

Lekcja każdego języka obcego powinna być interesująca i przyciągać uwagę studentów. Trudno osiągnąć ten cel bez równie interesującego i ciekawie napisanego podręcznika. Nauczanie języka obcego obejmuje złożony proces przyswajania kompetencji językowej, a zwłaszcza kompetencji leksykalnej, gramatycznej i fonetycznej. Dlatego istotną kwestią pozostaje weryfikacja możliwych do osiągnięcia celów z wykorzystaniem niniejszego skryptu. Struktura każdego z rozdziałów podręcznika została odpowiednio dobrana i zaprezentowana w postaci schematu odtwarzanego w kolejnych rozdziałach. Schemat ten składa się z trzech elementów; pierwszy prezentuje krótką informację dotyczącą tego, czego nauczy się student w danym rozdziale. Dzięki temu wie, jakie treści będzie przyswajał, czego powinien się nauczyć i jakie umiejętności zdobędzie. Część druga to właściwa treść obejmująca wprowadzany materiał językowy z szeregiem różnorodnych ćwiczeń i zadań. Ostatnia część to powtórka przerobionego materiału. Stanowi ona ważną składową procesu nauczania, ponieważ pozwala na utrwalenie przyswojonych treści. Powtórka i utrwalanie materiału odbywa się dzięki różnorodnym zadaniom, mającym sprawdzić kreatywność językową studenta. Odnajdziemy tutaj odszukiwanie słów rosyjskich w szeregach liter, pracę ze słownikiem, głośne powtarzanie zdań, samodzielne pisanie niewielkich komunikatów czy uczenie się na pamięć słownictwa. Każdy rozdział został podzielony wg przejrzystego schematu na kilka podrozdziałów z uwzględnieniem stopniowego wprowadzania zagadnień leksykalnych i gramatycznych.

Wychodząc z założenia, że to skrypt dla studentów rozpoczynających naukę języka rosyjskiego, to szczególnie ważną kwestią pozostaje pierwszy kontakt, czyli pierwsza lekcja języka rosyjskiego, która polega na odsłuchiowaniu i powtarzaniu za lektorem odpowiedniego słownictwa. Jest to trafne rozwiązanie ze względu na brak znajomości alfabetu na tym etapie. Takie wprowadzenie oparte na wysłuchaniu prostego leksykalnie tekstu i zapewne w pewnym stopniu zrozumiałego dla słuchacza stanowi swego rodzaju zachętę do dalszej nauki. W rozdziale tzw. zerowym odnajdujemy również pierwsze ćwiczenia rozwijające zdolności produktywne w postaci odpowiadania na proste pytania w języku rosyjskim czy podejmowania decyzji na temat prawdziwości prezentowanych twierdzeń. Trafnym rozwiązaniem jest wprowadzenie w niniejszej części ćwiczeń z zapisu poszczególnych liter rosyjskich, sposobu ich łączenia w wyrazy, co ma kształtować nawyk pisania. Na odnotowanie zasługuje umieszczenie komentarzy dotyczących wymowy rosyjskiej, m.in. redukcji ilościowej i jakościowej czy komentarzy na temat samogłosek jotowanych. Aktywizacja studentów na zajęciach następuje również dzięki odczytywaniu poszczególnych dialogów z podziałem na role, co stanowi zaczątek konkretnych sytuacji komunikacyjnych i rozwija nawyk mówienia. Podobną funkcję pełni też uzupełnianie dialogów właściwymi replikami słownymi w celu nadania wypowiedzi logicznego toku myślowego, kształtując jednocześnie zdolności receptywne i produktywne.

W kolejnych rozdziałach wprowadzane są nowe teksty pogłębiające nabyte umiejętności. Oprócz wdrożenia nowego materiału leksykalnego student sukcesywnie poznaje terminologię gramatyczną. Omówienie poszczególnych części mowy realizowane jest z wykorzystaniem stałego modelu prezentacji. Na początku omawiania poszczególnych części mowy Autorki podają w sposób przystępny podstawowe informacje o części mowy z krótkim opisem najważniejszych kategorii gramatycznych, co należy uznać za słuszny zabieg, gdyż podręcznik ma służyć filologom, dla których nie tylko ważna jest znajomość języka, lecz także istotne są reguły nim rządzące. Na konkretnych przykładach skrypt prezentuje funkcjonowanie poszczególnych kategorii, form gramatycznych w postaci tabel z komentarzem dotyczącym różnic w końcówkach fleksyjnych. Niektóre komentarze mają charakter konfrontatywny z językiem polskim. Dobór treści czytanek i leksyki uważam za trafny, gdyż oscyluje on wokół tematów życia codziennego, najczęstszych zachowań komunikacyjnych. Dzięki temu podręcznik przygotowuje odbiorcę do sprawnego funkcjonowania w rosyjskim obszarze językowo-kulturowym. Intensywność wprowadzania nowej leksyki nie przytłacza, mimo że ilość nowego słownictwa nie jest mała.

Lekcja języka obcego to również możliwość „przemycenia” różnego rodzaju treści o charakterze kulturowym czy realioznawczym. Zaproponowany skrypt realizuje dobrze te funkcje. Odnajdujemy tutaj różnego rodzaju komentarze dotyczące realiów rosyjskich, zachowań sytuacyjnych, sposobów zwracania się do osób na spotkaniach oficjalnych lub mniej formalnych. Ciekawym rozwiązaniem jest wprowadzanie materiału, przynajmniej w stosunku do części nowych zagadnień gramatycznych, poprzez intuicyjne przyswojenie polegające na przeczytaniu tekstu, a następnie próbie odnalezienia gramatycznych wykładników odpowiednich kategorii. Takie rozwiązanie pobudza kreatywność uczącego się. Treści dotyczące wprowadzenia koniugacji mają uporządkowany i logiczny charakter, a same ćwiczenia opierają się na uzupełnianiu końcówek fleksyjnych czasownika, wstawianiu odpowiednich zaimków osobowych do podanych form czasownika bądź ich ustnej odmianie.

W skrypcie Autorki konsekwentnie urozmaicają procedury nabywania i utrwalania wiedzy poprzez stosowanie zróżnicowanych ćwiczeń polegających zarówno na pracy pisemnej, jak i ustnej. Formy ustne oscylują wokół odmiany poszczególnych części mowy, odpowiadaniu na pytania, tworzeniu wspólnych dialogów, a zwłaszcza propozycji realizacji dialogów na konkretne tematy wraz z przygotowanymi wstępnie schematami zdań. Występują również ćwiczenia utrwalające wysłuchany materiał przez ustne powtarzanie bądź tłumaczenie. Sprawność pisania realizowana jest natomiast przy pomocy ćwiczeń mających na celu wpisywanie właściwych form gramatycznych, uzupełnianie tabel z miejscami do wypełnienia, nadawanie tytułów odpowiednim czytankom na podstawie ich treści, tłumaczenie na język rosyjski całych konstrukcji składniowych. Weryfikacja zdobytej wiedzy następuje poprzez przeprowadzenie dyktand po przerobieniu założonej partii materiału. Należy zaznaczyć, że różnorodność ćwiczeń jest bardzo duża, co w konsekwencji pozwala na wszechstronne opanowanie treści rozdziałów. Niektóre ćwiczenia wykraczają poza pracę z samym skrypcem i wymagają zasięgnięcia informacji w Internecie w celu poprawnego wykonania zadań. Uważam takie rozwiązanie za cenne, gdyż rozwija szerokie sprawności językowe. Oceniając graficzną stronę skryptu, należy odnotować zbyt małą liczbę zdjęć czy rysunków, które zapewne podniosłyby atrakcyjność wizualną publikacji.

Podsumowując należy odnotować, że skrypt *Русский язык в университете 1* jest to ciekawy podręcznik dla studentów rozpoczynających naukę języka rosyjskiego. Odnajdujemy w nim wiele różnorodnych zadań oraz ćwiczeń utrwalających i systematyzujących zdobyte umiejętności i nawyki językowe. Autorki dołożyły wszelkich starań, aby rozwijać wszystkie sprawności – czytanie, słuchanie, pisanie i mówienie. Na uznanie zasługuje również fakt konfrontacji niektórych form

gramatycznych w języku rosyjskim i polskim. Ma to niezmiernie ważne znaczenie, szczególnie dla przyszłych filologów, gdyż pozwala na ustalenie rzeczywistych podobieństw i różnic gramatyczno-leksykalnych na poziomie obu języków. Nie zapomniano również o rozwijaniu kompetencji międzykulturowej i przybliżeniu realiów życia w Rosji. W mojej ocenie niniejsza pozycja jest dobrym podręcznikiem do nauki języka rosyjskiego, ma przemyślaną i przejrzystą strukturę oraz konsekwentnie realizuje założenia dydaktyczne stawiane przed tego typu podręcznikami.

